

Riksdagen

Uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2023/24:10

Onsdagen den 25 oktober

§ 1 Europeiska rådet

Statsminister Ulf Kristersson

Information och samråd inför Europeiska rådet den 26–27 oktober
2023

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Jag hälsar alla välkomna till dagens öppna sammanträde. Statsminister Ulf Kristersson med medarbetare är här. Detta är ett öppet möte, vilket innebär att det sänds via webben och att allmänhet och medier har tillträde till samrådet.

Efter att statsministern har redogjort inför mötet, som kommer att hållas den 26–27 oktober, kommer jag att ge partierna ordet i storleksordning för att ställa frågor och ge kommentarer. De partier som har fler än en ledamot vid bordet har efter första rundan möjlighet att ställa ytterligare en fråga om så önskas.

Detta sänds utöver på riksdagens egen webb även på SVT Forum.

Anf. 2 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr ordförande! Det känns fint att vara tillbaka i denna pampiga sal, riksdagens förstakammarsal. Vi är inte särskilt många här, men vi som är här är desto mer intresserade.

För lite drygt en vecka sedan dödades två svenskar och ytterligare en skadades svårt i en terroristattack på väg till en fotbollsmatch i Bryssel. Bara några dagar tidigare skedde ett annat terrordåd i Frankrike där en lärare knivhögs till döds. Det här är grova attacker mot våra fria, öppna samhällen.

Jag känner stor tacksamhet för det starka stöd och den solidaritet som har visats för Sverige och förstås de drabbade familjerna från många EU-länder och andra delar av världen. Jag deltog i förra veckan vid den minnesstund i Bryssel som den belgiske premiärministern Alexander De Croo var initiativtagare till. Vi lade där ned var sin krans. Min var svept i en vacker svensk fotbollshalsduk. EU-parlamentet hedrade också offren med en tyst minut. Vi står enade mot det som händer. Men det händer likväl.

Jag fick också möjlighet att träffa den svårt skadade tredje svensken på en intensivvårdsavdelning på det sjukhus där han vårdas. Det blev ett fint men ganska sorgligt samtal. Han sa förstås att han är väldigt tacksam för att han överlevt men å andra sidan förkrossad över sina vänners död. I söndags pratade jag också med Sune Persson, som är bror till Kent som är

en av de två dödade kamraterna. Han uttryckte det starka och mycket rimliga kravet att Sverige och Europa måste agera mycket mer för att det som hände aldrig ska hända igen.

Alexander De Croo och jag pratade om vikten av att ha koll på vilka som befinner sig i våra länder och hela EU, legalt och illegalt. Förra veckans avskyvärda död möjliggjordes ju av den bristande kontrollen över vilka människor som kommer hit och stannar kvar här, trots att de inte har rätt att vara här. Några av människorna som är här illegalt är farliga människor.

I Sverige befinner sig just nu 27 000 personer som har lagakraftvunna beslut om att lämna landet. Jag förstod att motsvarande siffra i Belgien är över 100 000 personer. Många av dem är inte alls farliga. Men de ska likväl lämna landet; de har fått avslag på sina asylansökningar eller av andra skäl fått beslut på att de inte har rätt att vara här. Då ska man lämna landet. Det är själva skillnaden mellan att få ett ja och att få ett nej. Men en del av dem är dessutom farliga på riktigt. De ska definitivt lämna våra länder.

Regeringen driver nu på för mycket bättre samverkan och informationsutbyte mellan EU:s brottsbekämpande myndigheter. Vi behöver också gemensamt få bättre kontroll över EU:s yttre gräns. Utan kontroll över den yttre gränsen äventyras den inre rörligheten.

Människor som inte har laglig rätt att uppehålla sig i EU måste återvända till sina ursprungsländer. På vårt initiativ har det gjorts ett tillägg i utkastet till slutsatser för att tydligt peka på behovet av ett starkare europeiskt samarbete för att detta ska fungera. Ingen gång i modern tid har det varit mer uppenbart för fler länder än det är just nu. Det är ett arbete som måste prioriteras omedelbart men också när vi snart ska lägga fast prioriteringarna för EU:s arbete under nästa mandatperiod.

Herr ordförande! Nu går jag vidare till övriga frågor på mötet i morgon och på fredag. Det är en ganska fullmatad dagordning. Min bedömning är att frågor om Ukraina, migration, EU:s budget och förstås den mycket oroväckande utvecklingen i Mellanöstern kommer att stå i fokus.

Överst på dagordningen står, som vanligt tvingas jag säga, Rysslands invasion av Ukraina. Trots att Europeiska rådet i många delar nu upprepar vad som sagts tidigare är det en viktig politisk signal till såväl Kiev som Moskva om vårt stöd till Ukraina och till Washington och andra om Europas fortsatt starka stöd till Ukraina. EU:s finansiella, ekonomiska, humanitära, militära och politiska stöd till Ukraina förblir mycket starkt. Varken en utdragen konflikt eller andra globala kriser ska tillåtas förändra detta faktum.

EU ska först och främst hjälpa Ukraina att vinna kriget så att Ryssland fullständigt och villkorslöst drar tillbaka sina trupper. Det gör vi genom kortsiktigt och långsiktigt stöd parallellt med ambitiösa säkerhetsåtaganden. Vi gör det genom att driva på gällande ansvarsutkrävande och fler och tuffare sanktioner och genom att säkerställa att sanktionerna inte kan kringgås av länder som inte vill respektera dem. Det är också viktigt att arbetet med frysta tillgångar, komplicerat som det är, rör sig framåt. Vi gör det också genom stöd till Ukrainas fredsplan i kontakten med globala partner. Sverige har nu beredskap för att tillsammans med Tjeckien och Frankrike leda fredsplanens arbete med kärnsäkerhet.

Det andra vi gör är att hjälpa Ukraina att vinna freden. Här är vägen mot EU-medlemskap för Ukraina helt central. EU ska svara upp mot Ukrainas reformframsteg under ett pågående krig. Under förutsättning att nödvändiga reformer genomförs ska EU också ha beredskap för att ta steg framåt mot ett ukrainskt EU-medlemskap.

Herr ordförande! EU står nu enat i solidaritet med Israel efter de avskräckande terroristattackerna den 7 oktober där minst 1 400 personer dödade och sannolikt 150 personer – det kan vara drygt 200 – kidnappades. Några av dem har dessbättre frisläppts, vilket vi kunde se på tv i går.

Inte sedan Förintelsen har lika många civila judar dödats på en enda dag. Det antyder vidden av det som hänt. Israels militära styrkor har nu återtagit kontrollen över de byar som Hamas intog. Men Hamas fortsätter att avfira raketer mot Israel, vilket vi också såg i går.

Samtidigt är det humanitära läget i Gaza mycket allvarligt. Antalet döda och skadade ökar för varje dag. Över 1 miljon människor befinner sig, enligt FN, på intern flykt. Det är fundamentalt att vatten, mat och bränsle kan komma in i Gaza. Sverige och EU uppmanar starkt både Israel och Egypten att brådskaande möjliggöra för humanitärt tillträde.

Det är också viktigt att säkerställa att inget bistånd riskerar att indirekt gynna Hamas eller andra terroristorganisationer. Därför är det bra att kommissionen, som är en av de största givarna till Palestina, nu ser över EU:s utvecklingsbistånd. Många länder, inklusive Sverige, gör samma sak.

I anslutning till det vill jag säga att regeringen har beslutat att en översyn av det svenska biståndet till Palestina ska ske. Alla utbetalningar inom ramen för vårt utvecklingsbistånd har tills vidare pausats som en försiktighetsåtgärd. Det gäller inte det humanitära biståndet. Där ser Sverige och andra givare tvärtom över möjligheterna till en ökning. Kommissionen har beslutat att i år tredubbla EU:s humanitära bistånd till Gaza till 75 miljoner euro.

Vi ser också att det som sker i Mellanöstern återspeglas i Sverige i form av absurt stöd för terrororganisationer och en förfärande antisemitism. Det firande som ägde rum efter Hamas attacker mot civila israeler är fruktansvärt. Det hör inte hemma i ett land som Sverige. Sverige är och ska vara ett fritt och fredligt land där man oavsett religionstillhörighet ska känna sig trygg. Antisemitismen ska bekämpas oavsett var i världen den yttrar sig, men Sverige har ett särskilt ansvar för att bekämpa antisemitism i Sverige. Det är en otroligt viktig prioritering för regeringen.

Herr ordförande! Migration är en återkommande fråga på Europeiska rådets dagordning. Den fortsatta ökningen av irreguljär migration till EU under 2023, särskilt längs den centrala Medelhavsrutten, understryker behovet av gemensamma åtgärder. Det har återkommit på de senaste Europeiska råden. Det kommer att komma tillbaka med viss kraft den här gången.

Det är nu klart att det finns ett i princip enhälligt stöd i Europeiska rådet för en mycket strikt europeisk migrationspolitik. Det finns samtidigt tilltagande frustration över att befintliga insatser inte räcker till. Vi måste därför vara beredda att pröva nya lösningar tillsammans med tredjeländer och med UNHCR:s och IOM:s medverkan.

Regeringen understryker fortsatt vikten av ett strategiskt och långsiktigt arbete med ursprungsländer, transitländer och stora mottagarländer. Arbetet mot människosmuggling måste också intensifieras för att återta kontrollen över vilka som kommer till Europa.

Herr ordförande! Vi ska också diskutera halvtidsöversynen av EU:s fleråriga budgetram. Det handlar nu om vägledning inför fortsatta förhandlingar i rådet. Inga beslut kommer att fattas på det här mötet.

Sveriges ståndpunkt är väl känd, och den ligger fast. Vår mycket budgetrestriktiva linje är också den i riksdagen förankrade ståndpunkten. Jag kommer därför att vara tydlig med att Sverige inte vill se några förändringar av budgetramen eller att budgetramens tak ska öppnas.

För oss är den centrala politiska, moraliska men också ekonomiska frågan fortsatt stöd till Ukraina. Det är egentligen den just nu enda riktigt viktiga ekonomiska frågan där nuvarande långtidsbudget har nått en gräns. I detta särskilda fall stöder vi att det införs ett separat instrument för att garantera stödet till Ukraina.

Jag kommer också att upprepa en väl känd svensk ståndpunkt, nämligen att nya kostnader behöver hanteras genom omprioriteringar inom befintliga ekonomiska ramar.

Herr ordförande! När det gäller konkurrenskraftsfrågorna har regeringen varit framgångsrik i fråga om att driva på för att en välfungerande inre marknad och fri regelstyrd handel ska verka. Vi kan inte bygga vår långsiktiga europeiska konkurrenskraft på subventioner. Det här tillsammans med ett systematiskt arbete för att förbättra ramverket för investeringar och skapa ett regelverk som främjar företagens villkor är ett bra europeiskt recept för ökad långsiktig konkurrenskraft.

Det är därför mycket välkommet att kommissionen har lagt fast en riktning mot att minska företagens rapportskyldigheter med 25 procent. Det är ett litet men konkret resultat av den konkurrenskraftsstrategi som sjösattes under det svenska ordförandeskapet.

En stark ekonomi är en nödvändig grund för den gröna omställningen, för ett uthålligt stöd till Ukraina och för EU:s möjligheter att agera kraftfullt som en global aktör.

Herr ordförande! Jag vill också nämna att jag kommer att delta i den stora klimatkonferensen COP 28. Klimatkonferenserna diskuteras alltid på olika EU-konferenser, eftersom EU agerar gemensamt på dessa. Även energi- och näringsminister Ebba Busch, klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari och bistånds- och utrikeshandelsminister Johan Forssell kommer att vara med på COP 28.

Sveriges och EU:s närvaro är viktig för att säkra grön industriell konkurrenskraft i den globala klimatomställningen och för att visa att det inte minst är genom näringslivets insatser klimatomställningen sker framgångsrikt.

COP 28 kommer att äga rum i Dubai den 30 november till den 12 december. EU:s förhandlingspositioner har lagts fast av miljö- och klimatministrarna. Det är viktigt att man på mötet i Dubai lägger fast en gemensam linje där världens länder uppmanas att inkomma med nya och mer ambitiösa klimatåtaganden inför COP 30 i Brasilien 2025. Det är den kanske mest centrala frågan på mötet.

Herr ordförande! Avslutningsvis kan jag informera om att det i anslutning till toppmötet hålls ett eurotoppmöte i inkluderande format.

Detta är EU-lingo för att säga att även de EU-medlemmar som inte har euro som valuta kommer att delta i mötet, dock förstås inte i eventuella beslut som fattas. Dagordningen för det mötet omfattar det ekonomiska läget, ekonomisk styrning och policykoordinering.

Vad gäller översyn av den ekonomiska styrningen pågår just nu intensiva förhandlingar i rådet. Blir det en diskussion kommer jag att argumentera för att reformen av stabilitets- och tillväxtpakten måste främja sunda offentliga statsfinanser, alltså i linje med det mandat som regeringen har fått från riksdagen.

Med detta avslutar jag en lång redogörelse inför ett långt möte.

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

Stort tack för det. Vi börjar med fyra frågeställare från de fyra största partierna. Statsministern kan besvara frågorna från talarstolen när han har lyssnat på inläggen.

Anf. 4 MATILDA ERNKRANS (S):

Tack, statsministern.

Vi börjar med konflikten mellan Israel och Hamas. Vi instämmer i skrivningarna i rådsslutsatserna. Gisslan måste släppas villkorslöst. EU behöver trycka på för en humanitär paus eller en humanitär vapenvila. Insatser behöver göras för att förhindra en regional upptrappning av konflikten.

När situationen i Israel och Gaza av förklarliga skäl tar mycket tid och uppmärksamhet från Europas ledare är det viktigt att vi inte tappar fokus på utvecklingen i Ukraina. Här pågår kriget också för fullt. Vi står inför den andra krigsvintern. Precis som förra året kan Ryssland utnyttja situationen genom att ge sig på inte minst livsviktig energiförsörjning. Ryssland får inte återta initiativet i konflikten.

Därtill kommer terroristdådet i Bryssel där två svenskar miste livet och där ytterligare en svensk är skadad på sjukhus. Det är så fasansfullt, och det får inte hända igen. Det var ett terroristdåd riktat mot Sverige.

Det är viktigt att rådsslutsatserna på EU:s toppmöte också har med detta. Det står vi naturligtvis bakom. Men efter terrorattentatet mot svenska landslagssupportrar i förra veckan och de rådsslutsatser som nu är framskrivna riktar det också blicken mot hur EU hanterar återvändande av personer som inte har asylskäl.

Gällande detta är rådsslutsatserna tunna. Det står enbart en mening om migration. Jag skulle vilja lägga till något till det statsministern sa här. Sverige är ett av de länder i EU som har en relativt fungerande ordning när det gäller återvändande. Den kan och behöver bli bättre. Men den är ändå en relativt fungerande ordning för återvändande. Migrationsverkets siffror visar att närmare 70 procent av dem som får avslag faktiskt återvänder. Det är långt över EU-snittet som är 22 procent.

En anledning till att Sveriges siffror ser bättre ut är de bilaterala avtal med flera ursprungsländer som slöts under den tidigare regeringen. Samtidigt har vi i Sverige också ett bra samarbete mellan polisen och Migrationsverket.

EU behöver arbeta mer för att få till ett ordnat återvändande. Hur anser statsministern att Sverige kan bidra med våra erfarenheter till det arbetet?

Vad kommer statsministern att delge sina EU-kollegor om detta på toppmötet?

Gängkriminaliteten och terrorismen har det gemensamt att de är gränslösa. Vi måste jobba tillsammans på flera nivåer för att stoppa den våldsspiral som drabbar allt fler och också personer utanför gängkonflikten.

Det är välkommet att det nu står på EU-ledarnas agenda och att statsministern för första gången lyfter fram detta. Vi har efterfrågat det många gånger i olika sammanhang.

Jag kan konstatera att det så sent som i fredags vid det förberedande mötet inför EU-toppmötet fanns inte det med i det skriftliga utskicket till riksdagen. Men det är bra och vällovligt att statsministern nu har med sig detta.

Slutligen noterar jag under diskussionen om ekonomi att det numera helt saknas formuleringar om grön tillväxt eller den gröna nyindustrialiseringen, vilket ett land som Sverige borde vara noga med.

Vi ser just nu kraften i den gröna nyindustrialiseringen i vårt land. Eftersom EU nu är regeringens kanske viktigaste plattform för klimatarbetet borde Sverige ligga på för att inte också EU ska sänka sina ambitioner för att hantera den gröna omställningen.

Det är ganska tydligt att EU nu i olika sammanhang tonar ned klimatfrågan i skrivningarna om konkurrenskraft. Kommer statsministern också att lyfta fram detta på EU-toppmötet, driva på och hålla ställningarna för att inte urvattna förslaget? Det behöver finnas med texter om den gröna omställningen och den gröna nyindustrialiseringen. Jag stannar där.

Anf. 5 LUDVIG ASPLING (SD):

Herr ordförande! Vi uppskattar naturligtvis att Europeiska unionens stöd för Ukraina ligger fast. Det är väldigt viktigt i en situation där fokus lätt kan flyttas till andra kriser som pågår. Det är väldigt viktigt att vi håller i stödet till Ukraina och att målsättningen att också vinna konflikten ligger fast.

Jag uppskattar också att statsministern särskilt lyfter fram frågan om gränskontroller och återvändande. Det är ett prioriterat problemkomplex för vårt parti.

Det är viktigt att komma ihåg att det lagstiftningspaket som håller på att förhandlas på området absolut inte gör tillräckligt för att komma åt de problemen. Vi har fortfarande en öppen dörr till Europeiska unionen även med de förslag som ligger.

Så länge som möjligheten till uppehållstillstånd efter irreguljär inresa är möjlig kommer det att fortsätta. Gränskontroller och återvändande i all ära, men de är inte lösningen på problemet. Lösningen på problemet finns i en mer omfattande reform av asylregelverket.

Jag är också väldigt glad över att statsministern träffade offren för terrorismen som inträffade i Bryssel. Det är en oerhörd situation där svenskar utomlands är måltavlor för terror just bara på grund av deras svenska nationalitet. Det är någonting nytt.

I den situationen måste man inte bara titta på det faktum att gärningsmannen befann sig i Belgien illegalt – det pekar på att migrationssystemet har sina brister – utan man måste också ställa sig

frågan varför detta händer. Varför är det så att så många människor känner en så stark aversion mot Sverige just på grund av vilka vi är?

Svaret på den frågan är lite obehagligt att tala om för många. Jag tycker att det är ganska klart. Vi har väldigt många människor som lever i Sverige vilkas kultur helt inte är kompatibel med vår. Det leder till motsättningar. Kampanjen mot vårt socialväsen är till exempel ett utmärkt exempel på det. Det är där vi måste leta efter svaret på varför detta händer. Den frågan tycker jag att vi bör tala mer om.

Vi uppskattar naturligtvis också stödet till Israel och att man ser över biståndet till Palestina. Problemet med biståndet till Palestina är betydligt djupare än frågan om att det kan komma Hamas till godo. Det är också så att en väldigt stor del av biståndet helt enkelt försvinner i korruption. Det har vi vetat under en väldigt lång tid.

Det har funnits visselblåsare inom den palestinska myndigheten som själva har varnat om detta. Jag tror att det var ungefär hälften av pengarna som försvinner rakt ned i fickorna hos de personer som ska administrera biståndet. Det är naturligtvis en fråga som har pågått väldigt mycket längre än just kriget. Det är lite tråkigt att det ska behövas ett krig för att man ska se över någonting som har fungerat så otroligt dåligt som biståndet till Palestina.

Det är också viktigt att vi inte glider in i något slags moralisk ekvivalens när man tittar på konflikten mellan Hamas och Israel. Nu gjorde inte statsministern det. Men däremot uppfattar jag att uttalandet om att Israel måste sluta med sina grymheter, eller immediate end of Israel's atrocities, som kom från Josep Borrell, är ett tecken på att man börjar glida in i det.

Det här är inte en konflikt där det finns en moralisk ekvivalens. Det är en sida som har en otvetydig rätt att försvara sin civilbefolkning och en sida som är ute efter att begå terrorism. Det som Hamas gör när man använder civila som mänskliga sköldar, eller när man placerar vapen i skolor, är brott mot krigets lagar. Det tycker jag att man måste vara väldigt tydlig med.

Om jag ska ställa en fråga skulle jag vilja återkomma till den fråga som jag ställde sist när EU-ministern var i kammaren. De hyllningar av terrorismen som vi fick se för någon vecka sedan i bland annat Malmö men även i andra städer i EU och i Sverige valde EU-ministern att kalla för en skamfläck. Jag håller naturligtvis med. Jag tycker att det är fruktansvärt.

Det är någonting som borde skaka om dem som fortfarande tror på massinvandringen som idé och att det kan bygga ett harmoniskt samhälle. Om det är så pass illa, som jag uppfattar att företrädare för regeringen också tycker, borde inte den logiska slutsatsen då vara att vi helt enkelt måste se över reglerna för migrationen? Det gäller alltså möjligheten att komma till Sverige och söka asyl från de här länderna. Det är speciellt som vi vet att de alla flesta inte behöver komma hit för att söka skydd. Borde inte målsättningen här vara att se över de reglerna i grunden?

Konsekvenserna är annars uppenbara. De är att vi inte kan bygga ett harmoniskt samhälle. Det som nu har hänt är det absolut tydligaste beviset för den tesen som jag någonsin har sett.

Anf. 6 ORDFÖRANDEN:

Då är det dags för Moderaterna. Jag tar själv ordet.

Vi befinner oss i Förstkammarsalen, som noterades vid inledningen. Jag hade förmånen att under två dagar i måndags och tisdags stå värd för ett Natomöte här med hundra representanter från ett trettiotal länder.

Det var väldigt tydligt att kollegor från de övriga Natoländernas parlament uttryckte starka kondoleanser till Sverige för det fruktansvärda brottet, det grova våldet, terrorismen i Bryssel. Så gör även EU-kollegor.

Därför ska vi för det första också komma ihåg att ett av de prioriterade områdena för Nato är terrorismbekämpning. Det är också en väldigt viktig fråga för EU. Därför vill jag också uttrycka att det är väsentligt att Nato och EU kan samverka på flera områden.

Terrorismbekämpning är ett väldigt bra och tydligt sådant område i och med att det är prioriterat av båda organisationerna. Det är en av de frågor som alltid har frustrerat mig. Fast båda institutionerna finns i Bryssel är avståndet att nå varandra ibland jordens omkrets. Det här blir än viktigare för Sverige när vi nu ytterligare har tagit ett steg närmare det önskade och i riksdagen breda beslutet om ett svenskt Natomedlemskap.

Det andra är det statsministern också var inne på. Det är otroligt viktigt att vi bekämpar den antisemitism vars fula tryne nu har visat sig inte bara i vårt land utan i många andra europeiska länder. Det här är och måste vara prioriterat i Sverige, och det är och måste vara prioriterat också inom EU att bekämpa.

Det är fruktansvärt när judar uppfattar att de känner sig hotade och trakasserade och i vissa fall tvingas lämna sina egna hemorter, sina egna hemstäder, därför att det finns detta som de uppfattar tydliga hotbild mot dem. Detta måste åtgärdas. EU har en viktig uppgift här.

För det tredje nämnde statsministern att Ukraina skulle vara med som vanligt. Jag förstår precis vad som menades. Det är viktigt att Ukraina måste vara med som vanligt. Precis som har sagts måste EU hela tiden påminna om det krig som nu har pågått i över 600 dagar. Det handlar om Rysslands fullskaliga, brutala invasion av ett oskyldigt demokratiskt grannland.

Precis som statsministern sa ska vi påminna Kiev om vårt stöd, Moskva om att vi stöder Ukraina och Kiev samt Washington om hur viktigt sambandet över Atlanten är för att stå upp för Ukraina.

Jag sa vid förra samrådet att jag önskar att Sverige skulle vara måndagsrörelsen inom EU. Det gäller att påminna andra och varandra om vikten av att hela tiden stå på Ukrainas sida. Det kommer att komma dagar då det kommer att finnas trötthet i olika länder och olika institutioner. Det är därför vi behöver denna måndagsrörelse.

Jag tror att just Sverige har alla förutsättningar att vara det i och med det oerhört starka stöd som finns här. Opinionsmätningar visar att 93 procent av svenska folket står bakom stödet till Ukraina, och vi som sitter i riksdagen kan med stolthet säga att alla åtta partier och alla riksdagsledamöter står bakom stödet oavsett om vi ger humanitärt stöd, ekonomiskt stöd eller stöd i form av vapenpaket. Vi måste vara måndagsrörelsen i EU.

Avslutningsvis något om det statsministern nämnde om översynen av budgeten. Jag tror att jag som EU-nämndens ordförande kan göra mig till tolk för den breda majoritet som finns bakom den återhållsamma linjen.

Det är en styrka att man över partier och blockgränser kan ha denna syn. Ska det till pengar får man väl, precis som sades, göra omprövningar inom rådande budget. Samtidigt måste översynens viktigaste slutmål vara ytterligare medel till Ukraina, i enlighet med det jag sa.

2023/24:10
25 oktober

Anf. 7 HÅKAN SVENNELING (V):

Ordförande! Jag tackar statsministern.

Jag börjar också i Ukraina. I söndags kramade jag om två ukrainska tjejer i samband med att vi lämnade en sportscamp. Efter det bröt jag ihop på grund av känslan i det ofattbara att dessa båda söta tonårsflickor skulle behöva återvända till en krigszon och vara potentiella offer för en attack från Putin och Ryssland.

Därför känns det bra att det samtidigt som vi sitter här pågår en debatt i riksdagens kammare om fortsatt militärt stöd till Ukraina och att det, precis som ordföranden konstaterade, finns en stark enighet i riksdagen för det.

Nu ska statsministern på möte och diskutera långsiktigheten i stödet till Ukraina, och det pågår diskussioner om vad som ska vara faktiskt stöd och vad som ska vara lånestöd till Ukraina, ett lånestöd som visserligen föreslås vara på tio år utan återbetalning och delvis räntefritt.

Jag är dock orolig för Ukrainas ekonomi, för vi vet att Ukraina redan före kriget hade en ganska hög statskuld. En stor del av landets ekonomi påverkas av kriget, och man står inför stora utmaningar. Hur säkrar vi att vi inte skapar framtida skuldproblem för Ukraina? Hur tänker statsministern kring det?

Något vi har varit inne på många gånger är att åtala dem som begått brott mot Ukraina. Det handlar om att åtala Putin och andra företrädare för Ryssland i Internationella brottmålsdomstolen, ICC. ICC öppnade ett fältkontor i Kiev i september, och man samlar nu in information. Samtidigt är ICC:s budget fortfarande ansträngd, och man har många mål runt om i världen. Vad gör Sverige och EU för att fortsätta ansträngningarna för att alla skyldiga ska ställas inför rätta?

Ordföranden tog upp hur vi bygger bron mellan Sverige och Ukraina framåt. Hur kan vi få kommuner och föreningar att engagera sig för att bygga denna bro? Jag tycker att regeringen gör en del bra insatser, men jag ser också en förbättringspotential både i Sverige och i brobyggandet.

När det gäller budgeten instämmer jag i statsministerns ingång att Sverige ska vara ett återhållsamt, på EU-lingo frugalt, land. Jag funderar på om vi har fler kompisar nu när halvtidsöversynen diskuteras, det vill säga fler frugala länder som ser behovet av att omfördela inom EU:s budget snarare än att slänga in mer pengar. Det är i grunden positivt att Ukraina hanteras separat så att det inte står mot andra EU-satsningar.

Vidare till Mellanöstern. Vi är många som är chockade över Hamas attacker. Jag besökte själv staden Sderot för ett antal år sedan, och visades då av en boende där hur skyddsrum är anpassade för att man ska kunna gömma sig i dem. Jag fick höra att just den person som visat mig skyddsrummet överlevde genom att stanna i det i över tolv timmar. Vi vet dock att många aldrig nådde skyddsrummen. Många barn, unga och andra civila dödades i Hamas attack.

Samtidigt pågår bombningarna av Gaza dag efter dag, med hundratals döda som följd, och det är uppenbart att inte bara militära mål träffas. Vi

måste trycka på för ett eldupphör, också för att de humanitära leveranser som statsministern vill se ska kunna nå fram.

EU-parlamentet har antagit en resolution om att alla krigsbrott måste lagföras, både de israeliska och de palestinska. Det är bra att Palestina, till skillnad från Israel, har anslutit sig till ICC så att både Hamas och eventuella förbrytelser i Gaza kan bli föremål för åtal. Jag menar att Sverige måste driva på för att ICC ska få möjlighet och resurser att utreda dessa brotten så att alla skyldiga oavsett sida ska kunna åtalas.

Jag är orolig över den paus och den översyn regeringen har inlett när det gäller biståndet. Även om det bara är utvecklingsbiståndet, alltså det långsiktiga biståndet, som är pausat gäller översynen allt bistånd, även det humanitära. Detta skapar en stor osäkerhet för de aktörer som sysslar med humanitärt bistånd till Palestina. Jag tror att regeringen skulle kunna vara mer tydlig med det statsministern lite försiktigt öppnar för, nämligen att det skulle kunna bli en ökning av biståndet just utifrån att behoven är så stora, särskilt när Israel stänger av vatten, el och matleveranser. Kan statsministern lova att det inte blir några neddragningar av det humanitära biståndet till Palestina?

Avslutningsvis delar jag inte statsministerns syn på migrationspolitiken. Det är tydligt att vi har kommit till den punkt som många av oss varnade för när vi gick med i EU en gång i tiden: att det skulle bli ett ”Fästning Europa”. Mycket av migrationspolitiken saknar logiska slutsatser, och man har hamnat i en tanke om att kontrollera bort alla problem i stället för att skapa lagliga vägar in i Europa. Vi behöver ett skifte i migrationspolitiken där vi i stället stimulerar dem som vill komma hit lagligt, jobba och göra rätt för sig och utvisar dem som inte vill det. Men nu är det bara kontrollmekanismen som gäller, vilket det gör att vi ser döden på Medelhavet.

Anf. 8 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Tack för många och intressanta ämnen i stora frågor!

Jag börjar med vilka möjligheter Ryssland ser i detta läge, för jag tror att det är viktigt. Ryssland uppskattar när världens fokus flyttas från det ryska övergreppet på Ukraina. Just av den anledningen måste vi ha förmågan att vara fullt engagerade i flera konflikter samtidigt. Jag tror att det är en viktig slutsats, för det är alldeles uppenbart att Ryssland kommer att försöka dra nytta av att världens ögon åter riktas mot Mellanöstern.

Terrorattentaten i Bryssel och Frankrike sätter åter ljuset på det som hänt förut, inte minst i just Belgien och Bryssel. Där är man mer hårt prövad än i många andra länder, och denna gång var svenskar måltavlan. Låt mig återkomma till varför just svenskar är måltavlor nu. Detta sätter också fingret på frågan om återvändande, och här vill jag inte som svensk slå mig för bröstet. I Sverige har 27 000 personer lagakraftvunna beslut om att de ska lämna landet, men de gör det inte. Det är nästan hela min hemstad Strängnäs. 27 000 personer! Det må vara så att det finns andra länder som har ännu större problem, men jag nöjer mig inte med det.

Varför är det då så många människor som inte lämnar Sverige trots att de har beslut om det? En del vill helt enkelt inte och håller sig gömda, vilket kräver att man inte ska kunna hålla sig gömd i väntan på att lämna landet. I dag är det för lätt för människor som till exempel är dömda till fängelse eller som har fått avslag och som man misstänker inte tänker

lämna landet att hålla sig gömda och stanna kvar. Det finns en romantisering av skuggsamhället som är helt förfärlig eftersom människor både utnyttjas i brottslighet och ofta själva blir brottslingar för att det är enda sättet att försörja sig när man är här illegalt. Detta ska inte romantiseras.

Andra har så kallat verkställighetshinder. Det är människor som är farliga för Sverige och som ska lämna landet, men olika konventioner gör att Sverige och andra länder inte tillåts lämna ut dem för att det vore farligt för de farliga. Det är en absurd situation. Men sådana konventioner finns, och de binder många olika länder. Detta innebär att man måste ha koll på dessa människor så att de inte kan vålla skada i Sverige.

Det kan också handla om att länder inte vill ta emot sina egna medborgare, vilket är fullständigt oacceptabelt. Sverige och andra länder är nu tuffare i tonen, för vi kan inte ha samarbete med länder som vägrar ta emot sina egna medborgare. Då måste vi med olika metoder se till att få dessa länder att ta emot sina egna medborgare. Vi kan inte med ena handen ge länder fördelar och med andra handen acceptera att de inte tar emot sina egna medborgare.

Ytterst handlar det om att färre måste komma till Sverige eftersom för många gör allt de kan för att inte lämna landet även efter ett avslag. Färre måste komma till Sverige om vi ska få ordning på att människor, varav en del farliga, dröjer sig kvar. Det är ett svenskt initiativ som gör att denna fråga nu står på mötets dagordning.

När det gäller grön tillväxt delar jag inte uppfattningen att det är mindre skrivningar om detta, tvärtom. Hela Fit for 55 var en jätteprocess under vårt ordförandeskap, och den går nu vidare och glider också in i alla konkurrenskraftsfrågor. Att EU steppar upp beror också på att USA agerar mer i gränslandet mellan grön omställning, konkurrenskraft och teknologifrågor, vilket är otroligt viktigt. Detta har alltså med rätta blivit en central europeisk prioritering.

Stödet till Ukraina nämnde jag tidigare, men vi måste också se riskerna. I amerikansk debatt ifrågasätts stödet, även om vi i Europa hoppas att USA förblir lika starkt engagerat i stödet till Ukraina som man varit hittills, vilket i sin tur är en förpliktelse för europeiska länder och EU att visa engagemang i de delar av världen där USA ser stora risker och där vi normalt inte är lika närvarande. EU kan inte bara kräva att USA engagerar sig i vår kontinent. Utan vi måste också motsvara andra demokratiers förväntan på vårt engagemang för dem.

Det finns dock sprickor i muren. Till exempel var debatten i Slovakien före valet oroväckande, och dessa tendenser finns lite här och var. Det är fortfarande solitt stöd i rådsretsen, men man bör inse att demokratier är sårbara för den sortens argument, inte minst i tuffa ekonomiska tider. Jag brukar säga som min kloka kollega i Danmark Mette Frederiksen att så länge Ukraina inte är krigstrött har inget annat land rätt att uttrycka krigströtthet. Det ligger mycket i det.

Varför är Sverige en måltavla? Det finns många skäl till det, men låt mig nämna några. Rysslands krig mot Ukraina och det faktum att vi har dragit slutsatsen att gå med i Nato ogillas av Ryssland. Ryssland skapar sannolikt inte de olika falska ryktena om Sverige, men man sprider dem definitivt. Man vill att andra delar av världen ska tycka illa om Sverige och vill hetsa exempelvis muslimska länder att tycka illa om Sverige. Det är

ett avsiktligt agerande från Rysslands sida som har betydelse. Läser man på de förfärliga plattformarna som sprider det ryska narrativet inser man att det inte är någon slump att de agerar mot Sverige.

Ett annat skäl är aktioner som koranbränningar, där människor kommer till Sverige uteslutande för att skapa bråk. Det må vara för att man är emot Natoanslutningen, för att man tycker illa om andra länder eller annat, men man agerar bara för att skapa bråk och använder Sverige som plattform för detta. Det må vara lagligt, men det är djupt olämpligt.

Vi har även desinformationskampanjen om LVU. I går fick jag frågor från medierna om varför jag är så engagerad i detta nu. Jag svarade att om de hade varit uppmärksamma hade de vetat att jag har varit engagerad i detta sedan start, inte minst för att det har skapat allvarliga problem för de socialsekreterare som jobbar med LVU. Lagen om vård av unga, LVU, innebär tvångsplacering av barn och unga när föräldrarna, barnet eller den unge inte är med på det. Det är en av de svåraste saker som socialsekreterare har att göra i vårt land. Jag har jobbat operativt med det här och vet hur svårt det är. Det är ingen som gör det lättvindigt.

När man sprider dessa bilder och skapar hotfulla situationer för socialsekreterare gör man deras jobb svårt. Ytterst skulle det kunna betyda att barn inte får den hjälp de behöver.

Det andra skälet är en avgrundsdeep värderingsklyfta. Jag skulle tro att det finns de som helt enkelt inte gillar den svenska lagstiftningen. De tycker inte att barn ska ha egna rättigheter. De tycker inte att det offentliga ska kunna gripa in när föräldrar brister i sin uppfostran eller till och med uppfostrar barn till kriminalitet eller andra allvarliga sociala problem. De gillar helt enkelt inte svensk lagstiftning och sprider därför bilden att vi kidnappar barn.

Ett tredje skäl är att man gör det bara för att hetsa andra länder att tycka illa om Sverige. Vi kan ju inte förvänta oss att alla länder runt om i världen har detaljkoll på svensk sociallagstiftning. Då gör man det med avsikten att skapa motsättningar mellan människor i Sverige – människor som kanske inte heller fullt ut förstår eller vill förstå hur svensk sociallagstiftning fungerar. Länder runt om i världen får då en falsk bild av vad Sverige är och står för. Det är otroligt viktigt av många olika skäl att bekämpa detta. Från början trodde nog många att det här bara var någon konstighet, men nu får det alltså riktigt allvarliga konsekvenser. Det är farligt på riktigt för vårt land. Det är ett svenskt initiativ att olika myndigheter nu ska samarbeta mer.

Sedan har vi frågan om kontraterrorarbetet, som Hans Wallmark nämnde. Jens Stoltenberg var här i går, och han sa uttryckligen på vår presskonferens om Natofrågor att ett viktigt separat ben för Natosamarbetet är kontraterror. Apropos att det ibland kan vara ett avstånd motsvarande jordens omkrets mellan Nato och EU vill jag bara erinra om att Jens Stoltenberg var med på förrförra mötet i Europeiska rådet, så den dagen var det kort avstånd i Bryssel.

Näst sist vill jag ta upp antisemitismen, som kommer tillbaka gång på gång. Den visar sitt ”tryne”, som någon sa, och det ligger ibland lite olika orsaker bakom detta. Nu ser vi en stark koppling till det som händer i Mellanöstern. Jag har gång på gång försökt säga att det är helt legitimt att i en demokrati som den svenska ha olika uppfattningar om vad som händer i Mellanöstern – helt legitimt – men det är inte legitimt att hetsa mot judar

i Sverige för att man tycker illa om det som händer i Mellanöstern. Det ska bekämpas. Det fanns skäl till att vi på regeringssammanträdet häromdagen beslutade att med rejäla summor stärka de ekonomiska förutsättningarna för judiska institutioner att ha säkerhet omkring sig. Det handlar till exempel om skolor, församlingar och synagogor.

När det gäller det långsiktiga stödet till Ukraina vill jag ändå säga att de 50 miljarder euro som planeras är en stor summa. Sedan är det ju alldeles rätt som påpekades att de ekonomiska konsekvenserna av kriget i stort sett oöverblickbara. Just nu ligger de så att säga väl dolda bakom de mänskliga konsekvenserna, och så ska det vara, men det är klart att återuppbyggnaden av ett fritt Ukraina kommer att vara en generationsuppgift för många europeiska länder. Under det svenska ordförandeskapet upprättade vi ett åklagarsamarbete i Haag, som är en viktig grund för att kunna ha ett fungerande ansvarsutkrävande.

Vi som är frugala – ett ord som kanske inte används särskilt ofta i Sverige men som används i EU-sammanhang, och det är gott så – har ett gott samarbete med andra länder. Det är alltid lite rörlig materia, men Finland, Nederländerna, Danmark och även Tyskland i ganska hög grad och Belgien i rätt hög grad är länder som normalt sett är ekonomiskt varsamma och inte tycker att varje ny uppgift måste leda till nya utgifter. Det kan tvärtom vara så att uppgifter måste tillkomma eller omprioriteras och att ekonomiska resurser då också måste omprioriteras.

Lagliga vägar in i Europa har vi faktiskt. Jag ser inte alls att det är problemet. Många länder använder sig av laglig arbetskraftsinvandring där man har behov av det. Det är en laglig väg in, och dessutom har vi väldigt lagliga vägar mellan europeiska länder. Ska de fungera måste yttre gräns hållas. Yttre gräns måste säkras, annars kommer inre rörlighet inte att kunna fungera.

Vi har alltså lagliga vägar in. Det går inte att säga att de länder som i praktiken ser till att människosmugglare bestämmer vilka som kommer till Europa ska fortsätta göra på det sättet. Då har vi en helt ohållbar situation. I många länder – inte Sverige – är vi just nu tillbaka i en 2015-liknande situation med 30-, 40- och 50-procentiga ökningar av irreguljär migration. Tysklands förbundskansler påpekade att han inte riktigt vetat att Tyskland var en Medelhavsstat. Det säger någonting om hur länder bara släpper igenom migranter till de länder som de vill komma till. Det kommer att sluta med förskräckelse om inte yttre gräns kan hållas.

Allra sist: Det humanitära biståndet ska snarare öka. Sverige har undantagit det, och många andra länder gör samma sak. Det diskuteras nu hur man kan öka det humanitära biståndet till Gaza, och det är något helt annat än att ta risken att biståndspengar hamnar i fel fickor. Jag upplever att Europa, Sverige och även USA manar till deeskalering av konflikten. Israel har rätt att försvara sig, men man manar till deeskalering för att inte få en situation med ett helt oöverskådligt stort krig i Mellanöstern.

Det var många och stora frågor och därför ganska många sva

Anf. 9 ORDFÖRANDEN:

Vi tar fyra ytterligare frågeställare.

Anf. 10 ANNA LASSES (C):

Herr ordförande! Tack, statsministern, inte minst för den oerhört intressanta och väldigt viktiga dialog vi har här!

Att kunna se flera konflikter samtidigt och att hålla en form av balans är onekligen nyckelord i det läge vi befinner oss i. Det handlar inte minst om att inte trappa upp de konflikter inom och mellan länder som finns runt om i världen. Som statsministern nämnde handlar det om vilka möjligheter Ryssland, Iran, olika terrororganisationer, Kina och andra ser. Det finns många som just nu förmodligen ser väldigt mycket möjligheter som vi inte vill främja på något sätt.

Jag börjar med Ukraina. Jag vill återigen, som jag brukar, understryka Centerpartiets stöd till det regeringen i stora drag driver. Det är, som redan påpekats, oerhört viktigt att fortsätta stödja Ukraina och att Sverige är en motor i EU för att det blir så. Jag tycker att ordförandens måndagsrörelse verkligen är något att ta fasta på.

Jag har två frågor i samband med Ukraina.

Den ena frågan har framför allt med EU att göra, och den är hur Sverige driver på de frusna tillgångarna och att det faktiskt ska hända någonting där. Det får inte bara rinna ut i sanden, för där drev vi verkligen på under ordförandeskapet.

Den andra frågan rör kanske lite mer hur det är internt i Sverige och är mer en fråga om intresse. Hur ställer sig regeringen egentligen till möjligheten för Ukraina att få tillgång till Jas? Det råder viss oklarhet om det, och det hade varit trevligt att få svar på.

Vi går över till Israel. Det är en fruktansvärd konflikt. Det finns liksom inte så mycket mer att säga om just det. Till att börja med vill jag understryka det statsministern lyfte fram om antisemitismen och hur otroligt viktigt det är att stå upp mot den i hela världen. Men här handlar det om balans och tydlighet för att inte trappa upp konflikten och få det totala krig som annars riskerar att bryta ut i Mellanöstern, med följder i form av olika terroryttringar runt om i världen. Att öppna och upprätthålla de humanitära korridorerna men också att på något sätt verka för ett vapenstillestånd blir fullständigt avgörande.

Jag vet att regeringen diskuterar möjligheten att öka det humanitära biståndet. Vet man med ungefär hur mycket och när? Då menar jag naturligtvis inte det som vi indirekt står för genom EU och den tredubbling som har gjorts där.

Slutligen har vi migrationen och den kriminalitet som har att göra med dem som inte borde vara i EU. Det är oerhört positivt med den samverkan man driver på för att få till. Nu minns jag inte exakt vem som pratade om samverkan mellan Nato och EU, men det vore ju också väldigt vettigt.

Samtidigt är det oerhört viktigt när vi hela tiden fokuserar på att komma till rätta med den kriminalitet som finns att de som faktiskt behöver asyl har möjlighet att komma hit på ett vettigt sätt och även att vi inte bygger det fort som EU annars riskerar att bli. Därför undrar jag hur Sverige ska se till att EU mitt i detta kaos ändå förblir det öppna och demokratiska samhälle som EU ska vara och att de som de facto behöver fly hit också kan göra det på ett lagligt sätt. Jag är mycket medveten om att det är en stor fråga, men jag undrar hur Sverige driver på för detta.

Ordförande! Tack, statsministern, för både föredragning och svar på frågor! Jag ska försöka att inte upprepa frågor. Ni kommer att ha en väldigt disparat dagordning, och ändå går det att se många kopplingar mellan de olika frågorna. Det visar väl på det mycket mörka världsläge vi tyvärr befinner oss i.

Rådsslutsatserna kring Ukraina upptar lejonparten av det dokument som vi har framför oss. Jag är väldigt tacksam över att det är så tydligt från EU:s sida att man gemensamt fortsätter att vara ett stöd och att det måste fortsätta. Jag vill också återupprepa ordförande Wallmarks ord om att Sverige som en måndagsrörelse är något som statsministern kan ta med sig och att vi andra kan stå för dem i alla andra sammanhang som vi befinner oss i.

Jag uppskattar både vad statsministern sagt och hur han agerat i samband med det fruktansvärda terrordåd som vi från svensk sida fick uppleva genom att fotbollssupportrar bar svenska landslagströjor och av just den anledningen blev utsatta för dådet i Bryssel. Det är väldigt bra att det finns med i rådsslutsatserna, för det kommer att kräva mycket mer arbete för Sveriges del men också för EU:s del, gemensamt. Jag är tacksam för att regeringen tillsammans med andra har lyckats få in skrivningar om det.

Nu kommer jag till diskussionen om Mellanöstern och Israel och Gaza. Den attack som Hamas genomförde på södra Israel den 7 oktober var fruktansvärd. Jag tror att fler och fler av oss tyvärr har fått se bilder från kroppskameror, från både förövare och utsatta, som inte kan lämna någon oberörd. Det krävs ett tydligt ställningstagande från europeisk sida mot dem som är förövare. Raketer fortsätter att skickas från Hamas sida. Det är en väldigt orolig situation som Israel befinner sig i.

Jag skulle vilja skicka med två frågor till statsministern.

Den första frågan handlar om Iran. Vi vet om kopplingarna mellan Hamas och Iran men också mellan Hizbollah och Iran. Dem står det ingenting om i rådsslutsatserna. Tror statsministern att den frågan ändå kommer att diskuteras på mötet?

Den andra frågan gäller den palestinska myndigheten, som enligt min mening inte har tagit tillräckligt avstånd från det som Hamas genomförde. Det finns ändå skrivningar om att man vill fortsätta att jobba med alla parter, inklusive den palestinska myndigheten. Därför undrar jag: Har frågan om avståndstagande från Hamas agerande den 7 oktober tagits upp i diskussionen med den palestinska myndigheten?

Jag går vidare lite kort till det som står om ekonomi och översynen av långtidsbudgeten. Jag uppskattar vad statsministern och väldigt många andra i rummet har sagt om budgetrestriktivitet. Det är viktigt. Vi vet alla att vi i våra egna hushållsbudgetar måste börja med att titta på en omfördelning och omprioritering när det kommer nya kostnader. Det borde vara självklart att också EU gör det. Men statsministern ska känna ett stort stöd i sina fortsatta förhandlingar.

Jag tror mig kunna läsa in skrivningar om konkurrenskraft som inte hade stått här om inte det svenska ordförandeskapet hade gjort en så stark prioritering av konkurrenskraft. Det är ändå otroligt viktigt för Europas framtida möjligheter att agera. Jag avslutar med de orden.

Anf. 12 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Tack till statsministern för dragningen! Jag var i helgen på ett tvådagarsmöte i Kiev, inbjuden av Ukrainas presidentkansli. Det handlade om hur Ryssland kan ställas ansvarigt för de miljöbrott som begås. Detta är någonting som jag har tagit upp tidigare och som jag kommer att fortsätta ta upp.

Det är nämligen så att i Ukrainas fredsplan benämns de här frågorna med två punkter. Den ena handlar just om ansvar, och den andra handlar om miljö. Det finns tyvärr en tradition av att se miljöfrågorna som någonting isolerat, men det blir oerhört tydligt under detta hemska krig hur de här sakerna hänger ihop. Ryssland ger sig faktiskt på att förstöra Ukrainas miljö, inte som en konsekvens av kriget utan som ett attackmål i sig.

Det handlar om att förgifta vatten, förgifta jordar och bränna ned skogar. Det här är hela grunden för att Ukraina ska kunna byggas upp igen, få tillbaka sin produktion och även kunna använda miljön som ett sätt för återhämtningen.

Jag tycker att det i rådsslutsatserna finns en intention och skrivelser där man är inne på detta med ansvarsutkrävande och att stötta Ukraina i landets sak. Men vi vet också vilken stor roll ord spelar. Efter den här helgen, då jag har befunnit mig i möten med Ukrainas representanter i Kiev, vet jag att det finns en vädjan till hela omvärlden att erkänna ekocid som ett miljöbrott och att stötta Ukraina.

Om Ryssland någonsin ska kunna ställas till svars och Ukraina ska kunna återuppbyggas och restaureras behöver världen nu hjälpas åt både finansiellt och med expertis för att samla in väldigt högkvalitativa data och kartlägga de miljöskador som finns. Där spelar ICC en stor roll liksom institutioner under Eurojust. Där finns olika institutioner som jobbar i databaser och med insamlandet av data och bevis.

Om man på något sätt från statsministerns, Sveriges och regeringens håll skulle försöka driva på frågan och försöka nämna ekocid skulle det vara oerhört värdefullt. Jag vet precis hur mycket det skulle betyda för Ukraina och för president Zelenskyj och hans närmaste män. Det här är en direkt vädjan.

Jag går vidare till punkten om migration, där jag kortfattat kan säga att vi i Miljöpartiet inte delar regeringens människosyn. Vi tror inte på högre murar. Vi tror inte att det egentligen löser några problem, utan det skapar snarare ännu större frustration och desperation.

Min fråga är därför: Hur tänker regeringen jobba för att få till lagliga vägar för dem som verkligen behöver och har rätt till asyl?

Min sista fråga handlar om det som räknas till övriga frågor, där COP 28 nämns. Vi i riksdagen och EU-nämnden vet fortfarande inte riktigt vad regeringen tänker prioritera på mötena. Det är fint att höra att ni kommer att finnas representerade, men jag är nyfiken på vilka frågor regeringen tycker är prioriterade för COP 28. Vad är det som regeringen kommer att driva?

Anf. 13 ELIN NILSSON (L):

Ordförande! Jag vill rikta ett särskilt tack till statsministern för de inledande gripande orden om terrordådet i Bryssel, för det outtröttliga stödet för Israel och när det gäller vikten av att stötta den judiska gruppen

i Sverige! Tack också för tydligheten om Ukraina! Det känns fint att vi är många som delar bilden av att Ukraina måste fortsätta att stå högt upp på dagordningen trots rådande världsläge.

Så till saken: Jag tänkte uppehålla mig lite vid översynen av EU:s budget. Även det rör ju till stor del Ukraina. Jag tycker att regeringen har en klok position i det helhjärtade stödet till ett ökat ekonomiskt stöd till Ukraina. EU har ett mycket stort ansvar för att garantera att Ukraina som land fungerar när man faktiskt försvarar hela Europas frihet.

Mer samarbete och mycket mer pengar kommer att krävas för en ukrainsk seger och för återuppbyggnaden efteråt. Samtidigt är det problematiskt att kommissionen föreslår att budgeten ska ökas även på andra områden. Det är just därför regeringens linje att säga nej till ett ökat budgettak är klokt. Andra satsningar måste såklart kunna ske inom EU-samarbetet, men då krävs omprioriteringar. Två självklara områden att se över är de regionala stöden till medlemsländerna och jordbrukssubventionerna. Jag tycker att en översyn även av de senare är på sin plats.

Mina frågor är följande: Hur ser statsministern på diskussionerna kring budgetöversynen? Finns det möjlighet att få stöd för linjen att omprioritera?

Anf. 14 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr ordförande! Som flera är inne på är det flera konflikter samtidigt, och jag tror att alla förstår att det är lätt att säga att vi måste behålla fokus. Samtidigt har vi ju alla bara hundra procents total greppkapacitet, och när nya saker inträffar kommer en del av vårt fokus att hamna också på dem. Det är ofrånkomligt. Det är värt att säga att vårt stöd till Ukraina förblir lika stort och starkt ändå.

Jag går nu över till mer precisa saker. När det gäller frysta tillgångar gjorde vi, som ni vet, ganska stora insatser under Sveriges ordförandeskap. Vi samlade också den grupp av experter som tittade noggrant på detta. Frågan ligger sakligt sätt just nu i läget att vi väntar på kommissionens förslag. Vi vill att det ska vara så långtgående som det över huvud taget är möjligt – med respekt för att det finns komplicerade juridiska frågor i detta. Det råder det ingen tvekan om.

Alla länder värderar inte heller komplikationerna likadant; det är alldeles tydligt. Det är också alldeles uppenbart att euroländerna kommer att agera gemensamt i dessa frågor, och där kommer också ECB:s uppfattning att ha betydelse.

Vi väntar alltså på kommissionens förslag, och vi vill att det ska vara så långtgående som det över huvud taget är möjligt.

Jag gör nu ett dramatiskt hopp till det svenska Jas 39 Gripen. Det finns inga oklarheter i regeringens ståndpunkt. Vi har tvärtom varit väldigt tydliga. Det första vi sa var att vi är en del av det som kallas för F16-koalitionen. Det är ett lite märkligt namn eftersom Sverige inte har några F16-flygplan, utan egna flygplan. Detta är en koalition av länder som på olika sätt vill hjälpa Ukraina också med stridsflyg – eller stridsflygskapacitet, för att vara mer exakt. Det är ju inte bara flygplanen i sig utan allt annat som hänger ihop med flygkapaciteten. I denna koalition deltar Sverige tillsammans med de länder som själva har F16 och är beredda att ställa dem till Ukrainas förfogande.

Vi sa tidigt att vi inte utesluter att också Jas 39 Gripen rent fysiskt kan komma Ukraina till del. Men där är vi inte än. Vi gjorde också några viktiga restriktioner. Detta kan inte bli aktuellt förrän Sverige är fullvärdig medlem i Nato och kan enas med andra Natoländer om hur flygförsvaret i vår del av Europa ska organiseras. Det är en otroligt viktig restriktion. Det är inte att säga att vi inte vill; det är att säga att vi också måste tänka på vårt eget försvar och att detta försvar måste ske tillsammans med andra länder.

Vi har samtidigt startat utbildning av piloter, och den är till och med genomförd. Det görs en utvärdering också från Ukrainas sida av hur de ser på en kombination av olika flygstridskrafter och hur det skulle fungera.

Jag tycker att vi har varit mycket framåtutvecklade i detta, men sedan förstår alla att det finns ett mycket begränsat antal Jas 39 Gripen i världen och i Sverige och att de gör väldigt stor nytta där de finns. Detta är alltså en svår avvägning, men vi är helt öppna för att göra mer på den punkten.

När det gäller Israel har vi redan diskuterat de stora frågorna. När det kommer till frågan om humanitärt bistånd är det snarare så att vi undersöker hur vi kan öka det – inte minska det. Om jag minns rätt är det just nu 146 miljoner kronor i humanitärt bistånd från svensk sida. Både Sverige och andra länder tittar nu på hur vi kan öka detta utan att löpa minsta risk att pengar hamnar i fel fickor.

Vi vill alla ha ett öppet, demokratiskt EU. Jag och många andra har i snarlika situationer, när vi möter en omvärld som begår terroristattacker, sagt att vill vi svara med våra värderingar. Vi står upp för våra värderingar, och vi står upp för vårt sätt att leva.

Men vi möter det också med ökad säkerhet. Vi kan inte vara naiva i detta. Vi möter en omvärld som hotar våra värderingar med att stå upp för våra värderingar. Men vi möter den också med mer säkerhet, mer skydd och mer samarbete. Så ser den brutala världen ut just nu. Att bara möta terroristers vapen med fina värderingar kommer aldrig att räcka, utan vi möter dem också med säkerhet.

Den externa gränsen måste hållas. Om vi inte har koll på den kommer vi aldrig att klara av vare sig öppenheten inom Europa eller säkerheten i Europa. Det kan inte vara fritt valt arbete att komma till Europa genom illegala vägar, få ett avslag och stanna kvar i Europa, för då har asylrätten över huvud taget ingen betydelse längre. Om ett ja och ett nej landar i samma resultat är det meningslöst. Därför är allt fokus just nu på den externa gränsen.

Aldrig förr har jag upplevt lika stor enighet i Europeiska rådet om vikten av att skydda EU:s yttre gräns och vikten av en stram migrationspolitik. Den traditionella åsiktsskillnad som har funnits mellan olika länder är näst intill borta just nu. Alla vill ha en stram migrationspolitik. Ingen vill komma tillbaka till 2015. Alla förstår att det inte kan vara så att människor som kommer till Europa utan laglig rätt att stanna här själva väljer vart de sedan vill ta vägen. Så kan det helt enkelt inte fungera.

När det gäller Mellanöstern just nu uppfattar jag att vi har en gemensam uppfattning i Europa. Det finns ett starkt stöd för Israels rätt att försvara sig men också ett mycket starkt stöd för standpunkten att försöka deeskalera där det är möjligt. Jag ser att när Storbritannien, Frankrike,

USA och Tyskland agerar både i EU och som enskilda stora och viktiga länder är budskapet ungefär detsamma.

Sedan är det väl känt att det i Europa finns olika traditionella ståndpunkter i hela synen på Mellanöstern. Det får vi ha respekt för. Det var också därför jag sa att man får ha respekt för att man i Sverige kan tycka olika om vad som händer i Mellanöstern. Men det kan inte leda till slutsatsen att man kan tycka olika om antisemitism.

Det är bekymmersamt att den palestinska myndigheten inte tydligt tar avstånd. Det har Sverige påpekat i officiella kontakter med myndigheten, och det är många länder som har sagt detta. Vi kan inte tvinga myndigheten att göra det, men den borde tydligt ta avstånd från det som Hamas har gjort. Den palestinska myndigheten har dock varit tydlig i gisslanfrågan, vill jag påpeka.

Att Iran spelar en destruktiv roll är bortom allt tvivel. Ett av många skäl till att man vill deeskalera är att inte skapa ett ännu större och bredare krig. Men att Iran spelar en negativ roll är solklart.

När det gäller Miljöpartiets två inlägg vill jag först med samma tydlighet säga att jag helt och hållet delar den framförda uppfattningen gällande synen på miljöbrott. Jag träffade personligen den ukrainske riksåklagaren när jag var i Kiev. Han tog upp många olika sorters brott. Man kan inte ställa dem mot varandra. Vi kommer av naturliga skäl alltid att värdera människoliv här och nu högst. Men han tog även upp enorma miljöbrott, och de ska också ses i den samlade bilden av ansvarsutkrävandet. Jag delar alltså helt Miljöpartiets uppfattning där, och jag tror att många förstår vidden av detta när det gäller arbetet för återuppbyggnad av Ukraina på längre sikt.

Däremot delar jag som bekant inte Miljöpartiets uppfattning i migrationsfrågorna. Där tycker vi helt olika. Problemet just nu är inte att det är för få lagliga vägar till Europa. Problemet är att det är för många som olagligen kommer till Europa. Det är det stora problemet just nu.

Inför COP 28 har ju EU en gemensam ståndpunkt. Ska man prata i detalj om detta ska man nog diskutera med de statsråd som kan det här mer i detalj. Men det finns viktiga saker som Sverige har fört in i den processen, såsom utfasning av fossil energi. Det är ingen liten sak, inte heller i Europa. Vi har också fört in skrivningar som gör att kärnkraftens roll erkänns i denna omvandling.

Europas gemensamma arbete inför COP 30 så småningom handlar väldigt mycket om att se till att andra kontinenter skapar ambitiösa planer. Europas Fit for 55 är sannolikt det enskilt största och viktigaste paket som någon kontinent har just nu. Vi uppskattar att USA är tillbaka på banan i klimatarbetet, men det är klart att vi måste få med oss fler kontinenter om vi ska ha ett i sann mening globalt klimatarbete. Det handlar om Kina, Indien, stora delar av Afrika och Latinamerika. Att vara föregångare är att visa att det fungerar och att det med rimliga ekonomiska konsekvenser, till och med goda ekonomiska konsekvenser, går att bedriva ett mycket ambitiöst klimatarbete. Får vi inte med oss de andra kontinenterna kommer det gränslösa klimatarbetet inte att fungera.

Jag uppfattar att det finns ett stort stöd för omprioriteringar, men det här är ingen enkel sak. Det finns andra länder som tycker precis tvärtom och har en tendens att alltid tycka att nya åtaganden ska läggas på gamla åtaganden och att det alltid ska vara mer pengar. Det är en klassisk sak.

2023/24:10
25 oktober

Det är en diskussion vi också har i nationella parlament. Konstigare än så är det inte. Vi har parlament där det finns partier med den helt legitima åskådningen att staten ska göra mer, att det ska kosta mer pengar och att skatterna ska vara högre och andra partier som tycker tvärtom. Det är inte konstigt att den debatten förs. Men jag tycker att vi nu har ett gott samarbete mellan länder som kräver omprioriteringar, frugalitet och försiktighet i en tid när det är väldigt höga kostnader för helt andra saker, både individuellt och nationellt.

Jag tror att jag täckte det mesta, herr ordförande.

Anf. 15 ORDFÖRANDE:

Nu har de tre största partierna möjlighet till ytterligare kompletteringar.

Anf. 16 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Jag kommer att återkomma till frågan om den organiserade brottsligheten. Men först vill jag säga några ord om antisemitismen. Den ska absolut bekämpas oavsett form och oavsett hur den visar sig. Antisemitismen var inte minst grunden till folkmordet som nazisterna utförde på judar under andra världskriget, men den har också varit en grundläggande drivkraft i andra folkmord och andra attacker mot människor.

Det är lite oroande att statsministern förhåller sig ganska nöjt till försvagningen av den gröna nyindustrialiseringen. Jag tror att det är en fara att vara så tillbakalutad och nöjd. Det kan vara dåligt för Sverige och innebära en fara för svenska jobb, men det är också dåligt för klimatarbetet generellt. Det är lättare att visa ledarskap om man inte backar tillbaka i sina klimatambitioner på internationell nivå.

Frågan om den organiserade brottsligheten måste Sverige driva på alla nivåer. Det behövs kanske också en nationell samling för att stoppa våldet och terrorismen. Vi vet att migration och integration är en del av svaret men inte hela. Ekonomi och ojämlikhet är en del av svaret men inte hela. Knarkhandeln och vapenhandeln är en del av svaret men inte hela. Sverige kan ha en del av svaret men inte hela – man kan också behöva samarbeta med andra EU-länder.

Det är ett faktum att den tidigare regeringen, som jag också tillhörde, inför det svenska EU-ordförandeskapet hade kampen mot den gränsöverskridande organiserade brottsligheten som en egen prioritering. Detta valde den regering som nuvarande statsminister leder att prioritera ned, om eller bort, beroende på vem man frågar. Det tog ett år innan statsministern bestämde sig för att lyfta upp kampen mot den gränsöverskridande brottsligheten med sina EU-kollegor, något som vi efterfrågat vid upprepade tillfällen. Men nu är dagen här, och det är bra. Vi behöver mer engagemang och mer drivkraft på detta område.

Jag vill ställa några avslutande frågor. Återvändandet är en central fråga. Jag vill först och främst säga att det inte finns någon som är nöjd med det som vi har att ta oss an här i Sverige. Vi behöver fortsätta att bli bättre på att se till att människor som inte har rätt att vara här återvänder. Det var också en anledning till att den tidigare regeringen jobbade mycket hårt med detta och fick till stånd återvändandeaftal med ett antal länder, så att Sverige sänder tillbaka 70 procent medan EU-snittet är 22 procent. Om man då på riktigt vill få till ett återvändande som inte bara fungerar

ännu bättre i Sverige utan också blir bättre i andra EU-länder borde väl Sverige bidra till andra EU-länders arbete? Andra EU-länder borde väl kunna lära av Sverige för att få ordning på sitt återvändande. Jag förstår inte vad statsministern ser för motsättning i detta.

Under det svenska ordförandeskapet lyckades man inte gå i mål med att banker och polis skulle få utbyta information om brottnätverk som misstänkts använda bankkonton. På så sätt skulle man kunna komma åt brottsligheten. Hur driver Sverige på för detta nu?

I Belgien prioriterar man arbetet mot narkotikan. Den belgiska strategin går ut på att man ska komma åt knarket, som också är en grund för den organiserade brottsligheten, redan innan det når EU. Till exempel har man tillsammans med Nederländerna slutit avtal med länder i Latinamerika för bättre kontroll av hamnar. Belgien har tillsammans med fem andra länder bildat en koalition mot narkotika. Varför är Sverige inte med i det arbetet? På vilket sätt kommer Ulf Kristersson att ta sig an detta på EU-toppmötet och som Sveriges statsminister?

Anf. 17 ORDFÖRANDEN:

Sverigedemokraterna har nu möjlighet att ställa en fråga. De avstår. Då har jag själv möjlighet att ställa en fråga för Moderaternas del.

Jag vill kort som ordförande konstatera styrkan i att Sveriges regeringschef kan åka till Europeiska rådet och veta att det finns en bred uppbackning från Sveriges riksdag i viktiga frågor som kampen mot terrorismen i ett land som är hårt drabbat efter det fruktansvärda dådet i Bryssel, att det finns en bred uppslutning bakom vikten av att bekämpa antisemitism i vårt land och i resten av Europa och att det finns en uppslutning bakom den frugala hållningen i översynsarbetet kring budgeten med särskilt fokus på vikten av stöd till Ukraina. Det stöd som finns för Ukraina försöker vi på olika sätt manifesteras här i parlamentet, även i den meritbaserade EU-processen, så att Ukraina också kan bli medlem.

Anna Lasses kom inte riktigt ihåg vem som hade nämnt detta med EU och Nato. Jag ska ta mig friheten att säga att det oftast brukar vara jag som nämner det, och det var i det här fallet också jag. Därför kan jag avsluta med att nämna Natos industriforum, som pågått i går och i dag här i Stockholm med 800 representanter och är en av anledningarna till att generalsekreterare Stoltenberg är här.

En fråga för EU i framtiden gäller vikten av produktion. Det finns ett löfte om att man ska förse Ukraina med 1 miljon artillerigranater. Men då måste vi se hur vi ska öka produktionen. Det går åt oerhörda mängder på stridsfältet för att försvara Ukraina, försvara människor och ytterst försvara vårt Europa. Då är just industrifrågor kopplade till ammunition och försvarsmaterial väldigt viktiga, inte bara i en Natokontext utan också i en EU-kontext. Precis i denna stund pågår en pressträff med Ukrainas minister för strategisk industri, Oleksandr Kamysjin. Jag tror att det är viktigt att EU säkrar produktionen inför framtiden, inte bara på Europeiska rådet under de kommande dagarna utan långsiktigt, både för vår egen skull och inte minst för Ukrainas förmåga att vinna kriget och se till att Ryssland förlorar detta invasionskrig.

Anf. 18 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr ordförande! Vi har väl täckt det mesta egentligen, men jag vill säga några korta ord om några saker på slutet. Som vi har sagt vid något tidigare EU-nämndssammanträde handlar förstås inte alla möten med Europeiska rådet om alla frågor i detalj. Det är triviellt att säga det, men det är ändå viktigt – det är alltså inte så att varje sak penetreras på djupet vid varje möte.

Jag delar inte alls uppfattningen att det skulle vara svagare skrivningar om grön omställning, inte det minsta. Hela Fit for 55 ligger nu som en bottenplatta i allt som EU gör, och det paketet går starkt in i allt som har med konkurrenskraftsfrågor att göra. Det är därför kopplingen alltid görs till USA. Inflation Reduction Act – ett något underligt namn – kan man ha mycket synpunkter på. Det gäller både begreppet och kanske en del av syftet. Men det gör ändå att USA lägger ned stora resurser på omställning och på sitt sätt är tillbaka i det globala klimatarbetet. Det är naturligtvis en otroligt viktig del av kopplingen till näringslivet i Europa.

Jag delar alltså inte alls denna uppfattning. Det görs massiva investeringar i fossilfri energi nu runt om i Europa – med olika framgång, ska vi säga om vi ska vara alldeles ärliga. Vi är i många stycken imponerade av det som Tyskland gör, och det som händer i tysk industri påverkar ofta det som händer i svensk industri. Energipolitiskt har vi valt helt olika vägar med helt olika effekter. Men sammantaget görs det väldigt stora investeringar i fossilfri energi runt om i Europa nu, delvis också drivet av en oväntat snabb omställning från beroendet av rysk gas. Jag delar alltså inte alls den här uppfattningen, tvärtom.

Jag skulle säga att det som är riktigt viktigt nu är att se till att våra goda exempel i Europa blir intressanta och löftesrika för andra delar av världen. Återigen: Vi kan inte fatta kinesiska beslut. Det förstår alla. Men vi måste hitta en gemensam nämnare med Kina, Indien och delar av Afrika när det gäller klimatpolitiken. Annars kommer det vi gör inte att ha någon betydelse i en gränslös värld.

Det är på svenskt initiativ som vi har med formuleringar om samarbete med andra länder om säkerhet just nu. Det är inte någon annans initiativ, bara så att vi har det klart för oss. Det fanns ju skäl också till att våra prioriteringar inför ordförandeskapet beskrevs med orden säkrare, grönare och friare. Om vi är många som delar den uppfattningen välkomnar jag det, men det är inget nypåkommet på något vis.

Vad kan då Sverige göra gentemot länder som inte sköter sig riktigt eller inte sköter sig alls? Jag tror att vi måste ha en tuffare attityd gentemot länder som inte samverkar, framför allt när det gäller återvändande. Då ska man använda bistånd, handel och viseringspolitik för att sätta press. Bara morötter kommer inte att fungera. Det tror jag är helt uppenbart. Sedan ligger det i vårt intresse att det börjar fungera, för om det inte fungerar kommer människor som ska lämna Europa helt enkelt inte att göra det.

Det är också viktigt med våra erfarenheter. Det är väldigt bra om Sverige har högre återvändande än andra länder, men jag skulle ändå säga att Sverige inte uppfattas som ett förebildsland i de här frågorna. Efter det som hände 2015 är Sverige inget föregångsland när det gäller migrationen – tvärtom, skulle jag säga. Det faktum att det finns 27 000 personer i vårt land som inte borde vara här understryker också att vi har en hemläxa att göra.

Jag tycker inte att vi ska predika för andra. Däremot ska vi naturligtvis samarbeta med andra. Alla förstår ju att om Europas yttre gräns inte skyddas bättre än i dag är det bara en fråga om exakt var människor kommer att komma. Det finns alltså starka skäl att samarbeta.

Apropå narkotika pratade jag med Alexander De Croo. De har riktigt stora problem med sina hamnar, där väldigt stora mängder narkotika kommer in. Det är klart att det i grund och botten är ett nationellt ansvar att skydda sina hamnar, men detta beskriver ju vad som händer i nästa led.

Tunisien, Egypten och Turkiet är exempel på länder som vi samarbetar med för att få till stånd olika former av avtal som gör att de medverkar till att människosmugglare inte enkelt kan flytta människor från ursprungsländer via transitländer till Europa. Detta är svårt men viktigt.

Herr ordförande! Det blev lite av varje på slutet, men jag tror att jag har täckt de flesta frågor.

Anf. 19 ORDFÖRANDEN:

Stort tack, statsministern! Vi har ändå haft möjlighet att umgås i en och en halv timme nu.

Jag kan konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Jag vill anmäla att återrapport sker i kammaren den 7 november klockan 13.00.

Då det inte finns några övriga frågor vill jag påminna om att nästa sammanträde i EU-nämnden kommer att ske fredagen den 3 november klockan 09.00. På agendan står ekonomiska och finansiella frågor inklusive budget. Därmed avslutar jag dagens EU-nämndsmöte.

Innehållsförteckning

§ 1 Europeiska rådet.....	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 2 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	1
Anf. 3 ORDFÖRANDEN.....	5
Anf. 4 MATILDA ERNKRANS (S)	5
Anf. 5 LUDVIG ASPLING (SD).....	6
Anf. 6 ORDFÖRANDEN.....	8
Anf. 7 HÅKAN SVENNELING (V).....	9
Anf. 8 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	10
Anf. 9 ORDFÖRANDEN.....	13
Anf. 10 ANNA LASSES (C).....	14
Anf. 11 MAGNUS BERNTSSON (KD).....	15
Anf. 12 REBECKA LE MOINE (MP).....	16
Anf. 13 ELIN NILSSON (L).....	16
Anf. 14 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	17
Anf. 15 ORDFÖRANDEN.....	20
Anf. 16 MATILDA ERNKRANS (S)	20
Anf. 17 ORDFÖRANDEN.....	21
Anf. 18 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	22
Anf. 19 ORDFÖRANDEN.....	23